

11.05.2018
Latvijas Avīze

Linda Kusiņa-Šulce

Ja dzīvo līdzās lācim, gribas, lai tas ir paēdis un apmierināts

Aktrise ELĪNA VĀNE piecpadsmit gadu laikā Valmieras Drāmas teātrī nospēlējusi daudz spilgtu lomu. Sestdien, 12. maijā, pirmizrādi piedzīvos Polijā slavens, bet Latvijā ne reizi neiestudēts darbs, – Juliūša Slovacka traģēdija “Baladīna”. Aktrise šobrīd redzama arī kino – Ināras Kolmanes režisētājā filmā “Bille” pēc Vizmas Belševicas autobiogrāfiskā darba motīviem.

Jums ir ļoti plašs lomu spektrs, turklāt ar savām varonēm saplūstat ļoti plastiski. Kā notiek maģiskā pārtapšana? Vai ir lomas, kurās vieglāk, un citas, kurās grūtāk iemiesoties?

E. Vāne: Reizēm gadīties, ka izlasi darbu un redzi – partnerim foršāka loma, bet tur neko nevar darīt, tāds ir lomu sadalījums. Es ļoti cenšos, lai katra loma būtu citāda, lai gan no sevis vaļā nevari tikt, bet uz to jāiet.

Runā, ka vieglāk esot spēlēt sliktos varoņus...

Tā ir, man pārsvarā gadījušies šerpie tēli, un, kad pirms pāris gadiem iedeва spēlēt Maiju lugā “Maija un Paija”, biju pilnīgi pārsteigta. Bija paredzēts, ka spēlēšu Paiju, taču man šī lomu rokāde ārkārtīgi patika, jo Maijā atradu tādu sirds siltumu... Teicu – viņai sirsniņa pa priekšu skrien, un pati tajā gaišumā dzīvoju. Man ir teikuši, ka pat tādos traģiskos tēlos, kuri rīkojas ne visiem pieņemami – piemēram, Elizabete “Marijā Stjuartē” –, atklājas gaišums, ja aktierī ir gaišas kvalitātes. To laikam varu attiecināt arī uz sevi.

Vēl pirms gadiem pieciem intervijās sacījāt, ka ir atpazīstami aktieri, kuri filmējas seriālos un kinofilmās, un ir teātra aktieri kā jūs pati. Nu tas mainījies, esat redzama gan filmās, gan seriālā “Viņas melo labāk”.

Taisnība, esmu filmējusies “Svingeros”, “Nameja gredzenā”, tagad “Billē”. Domāju, ka atpazīstamība man, tāpat kā jebkuram aktierim, nepieciešama, lai tiktu pie lomām ārpus teātra. Lai cik skumji arī būtu, manu Raudupieti neatceras, taču visi zina seriāla Baibu. Ar to jāsamierinās, un mēs jau nekad nezinām, kādēļ režisoram ienāk galvā tieši tavs vārds. Protams, jo vairāk tas ir visu acīs, jo lielākas iespējas. Bet par atpazīstamību uz ielām un veikalos runājot... Tā ir tāda sezonāla atpazīstamība (smejas). Piemēram, vasarā rāda “Viņas melo labāk”, un bērni Valmierā uz ielas mani vasarā pazīst, ziemā ne. Dzīvesbiedrs (aktieris Imants Strads. – L.K.-Š.) filmējās “Saplēstajā krūzē”, es – “Viņas melo labāk”, un tos seriālus nerādīja paralēli. Kad gāja “Saplēstā krūze”, visi skrēja pie Imanta pēc autogrāfiem, kad “Viņas melo labāk” – pie manis. Pirms tam man vēl bija loma arī seriālā “Eņģeļu māja”, man ļoti patika strādāt kopā ar Armandu Zvirbuli.

Kas jums labāk patīk – darbs teātrī vai kinolomās?

Tas ir ļoti atšķirīgi. Kino forši, ka dienā, ja, piemēram, jāuzfilmē divas ainas, tad mēs tās visu dienu mēģinām, un, kad viss salikts, ir aktiera darbs – laiks nākt ar savu pienesumu. Tāpat kino ir tas labums, ka ainu var pārfilmēt, bet teātrī, ja kādā izrādē kas aizgājis šķībi, neko īpaši izlabot nav iespējams, tu tikai vari pats sevi uzkurbulēt, lai tiktu līdz beigām. Nevari pateikt – stop, tagad sākam no tās vietas... Bet mīļš man ir kā viens, tā otrs. Kino objektīvi sanāk strādāt mazāk, tādēļ ļoti priecājos par simtgades filmām, par visiem saviem kolēģiem valmieriešiem, kuri tajās tikuši strādāt.

Šķiet, simtgades kino uzrāviens panācis arī to, ka aktieri filmā vairs neuzvedas kā uz skatuves, ko vēl pirms neilga laika varēja ļoti redzēt.

Tāpēc agrāk konservatorijā bija kino kurss un teātra kurss. Es jau kādā intervijā esmu teikusi – nesaprotu, kāpēc jaunajiem režisoriem un operatoriem Kultūras akadēmija nevarētu taisīt kursu kopā ar topošajiem aktieriem. Lai aktieri mācās augstskolā, nevis filmēšanas laukumā, kā notika ar mani – es mācījos pie Armanda Zvirbuļa, viņam bija jātērē laiks lietām, par kurām man būtu jābūt skaidrai izpratnei. Protams, pirmie mirklī kameru priekšā bija absolūti stindzinoši, nevarēju neko pateikt, likās, ka satraukumā raustās seja, un, jo vairāk par to domāju, jo vairāk noteikti raustījās (smejas). Un, ja nebūtu bijis lomu seriālos, nopietnajā kino noteikti ietu daudz grūtāk.

Jums bijusi iespēja strādāt ar daudziem režisoriem. Viesturs Kairišs Valmieras teātrī izrādi iestudē pirmoreiz.

Jā, taču ar Viesturu Kairišu strādāju kopā, kad viņam bija neatkarīgā teātra trupa “United Intimacy” – es, Maija Doveika, Ivo Martinsons, Gundars Grasbergs –, tā ka Viesturs man nav svešinieks. Teātra gaitu sākumā bija jāizvēlas, vai palieku pie Viestura vai aizeju uz stabilitāti. Toreiz izvēlējos stabilitāti un mazliet bažījos, vai viņam nav palicis rūgtumiņš, bet pēc pirmajiem mēģinājumiem sapratu, kāpēc man toreiz bija tik grūti izvēlēties. Šis ir bijis viens no pēdējā laika jautrākajiem jauniestudējumu procesiem.

Es teiktu, izrāde ir drīzāk traģiska...

Tieši tāpēc. Kāds būs rezultāts, vēl nezinu, bet mēģinājumi mums notiek ļoti labā, gaišā, jokiem piesātinātā atmosfērā. Viesturs ir personība, kurai gribas pievilkties klāt – viņa zināšanu līmenim, pasaules izjūtai. Ar tādiem režisoriem ir ļoti patīkami strādāt.

Izlasīju, ka “Baladīnu” sauc par poļu “Makbetu”, un jūs esat tāda nejauša ļaundare?

Nu, protams, protams, kā vienmēr, mazā nabadzīte, kurai jānodara pāri citiem, lai sasniegtu savu mērķi (smejas). Mēs to saucam par “Sapnis vasaras naktī” un “Ričards III” apvienojumu – izrāde, kur pilnīgi nevainīgās situācijās notiek šausmu lietas, kuras nešķiet šausmīgas, jo savā vizuālajā izpausmē ir neatvairāmi komiskas. Tā drīzāk ir tāda kā pasaka, kurā nejauši sanāk nogalināt, jo, izrādās, tikko varaskāre un varas smaka ieelpotas, tā šķiet, ka vairs nevar atkāpties. Man ļoti gribētos, lai šī izrāde izdotos – ņemot vērā, ka ir jau maijs, visiem grīli izvilkti ārā, dupši gaisā pret saulīti, ravējam un stādām, tomēr gribas noķert skatītājus, jo šķiet, ka tā varētu būt forša izklaide, kura turklāt uzreiz nemaz neatlaiž vaļā un liek aizdomāties.

Vai šeit, Valmierā, ir arī kāda īpaša Latvijas simtgades izjūta?

Man simtgade vairāk saistās ar simtgades filmām, un nē, nekādas īpašas simtgades izjūtas tieši Valmierā nav. Taču ir skaisti, ka to piedzīvojam, un vienīgais, kas kopējo svētķu sajūtu, manuprāt, aizēno, ir tas, ka ļoti daudzi no tās cenšas pārmērīgi nopelnīt. Ja ir kāds pasākums, tad nav viens vien organizators, bet visādi apakšuzņēmēji, organizatoru organizatori, un visi no tā saņem savu materiālo labumu. Protams, jāpelna ir, bet vai šādā veidā? Tas ir jautājums par godīgumu, un var, protams, sākt ar vienu cilvēku, bet tomēr vajadzīgs kopums. Tāpat kā arvien mazāk met uz ielām un mežā pudeles – tas noticis pamazām, gadu gaitā. Es arī kā novēlējumu Latvijai gribētu teikt: lai mēs paši sakārtotos, lai nebūtu tā, ka tikai domājam, kā piesūkties kādai silei, bet izdomātu, kā nopelnīt, radoši strādājot. Gribētos, lai valsts augšgalā strādātu un rīkotos pēc sirdsapziņas. Tā, kā nesen atkāpās Armēnijas premjerministrs – viņš būtu varējis šaut uz savējiem, bet to nedarīja, atkāpās un iemantoja cieņu. Arī Baladīna neatkāpās.

Liekas taču, Latvija ir tik maza, ka mēs varētu visu sakārtot, vai ne?

Jā, tādā ziņā mums noteikti ir vieglāk nekā, piemēram, Krievijai. Būtu jau labi, ja arī tur viss sakārtotos, jo, kad dzīvo līdzās lācim, gribas, lai tas ir paēdis, apmierināts un laimīgi laiza ķepu. Un, ja vēl Amerikā pie stūres tāds kungs kā Tramps, tad... ko nu es no tā zinu, bet sajūta mazliet ir kā uz pulvermucas.

Cik braucu pa Latviju, es redzu sakoptību. Varbūt tas ir mūsu mentalitātē – rūpēties par savu sētu. Tāpēc man patīk Valmiera – te ir sakopta, latviska vide, cilvēki ir brīnišķīgi, nekā netrūkst, Valmierā var laimīgi dzīvot. Es ļoti lepojos ar savu pilsētu, bet tieši tādēļ gribas, lai neapstājas, lai ir vairāk un labāk.